

Universitätsbibliothek Paderborn

**F. Cornelii[i] Cvrt[i] Augustiniani Erem. De Clavis
Dominicis Liber**

Curtius, Cornelius

Monaci, 1622

Caput XII. Clavis Dominicis summus honor debetur: hyperdulia interdum,
interdum etiam latria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11735

TI
avo
inus
sæpe
s aut
s, qui
ores,
a ad-
t so-
cùm
ille.
Pa-
bis
effi-
edi-
nus
Li-
mè-
ne-
mi-
um,
uod

DE CLAVIS DOM. 165
quod cottidie mihi ob-
oculos versatur, & a-
liæ quam plurimæ ico-
nes. Quare si suam de-
ordinariâ crucifixione
sententiam probat, no-
stram tamen de Chri-
sto non impro-
bat.

CAPUT XII.

CLAVIS DOMINICIS
summus honor debetur: hy-
perdulia interdum, inter-
dum etiam latria.

 Vtherum, Calvi-
num, Wiclefum,
& totum impu-
dentiæ atq; blasphemiar-
spur-

166 F. CORN. CURTI

spurcissimū Magdebur
gense colluviarium nih
moror: Áio, atque iterū
aio , sacratissimos Re
demptoris nostri CLA
vos cultum & eum sum
mum mereri. Ita Hebrei
olim virgam Aaronis la
pideas legis tabulas , ar
cam fœderis ligneam ve
neratione maximâ di
gnati sunt : & codicem
legis testamentum Do
mini etiamnūm hodie in
Synagogis seriò hono
randum solennibus ca
remoniis proponūt. Ma
humetani Prophetæ sui
urnam , & urnæ locum,
totam demūm civitatem

in

ebut in sanctis nominant &
nihil colunt. & lituum Remu-
lili, Quirini hastam Roma
Re in pretio habuit. Illa ete-
LA nim est heroicæ Virtutis
sum arcana vis, ut non modò
ebrat sui cultoribus honorem,
is la pariat ; sed venerationē
, ar etiam comunicet iis, quæ
nve tantis heroibus proxima
di aut familiaria fuerūt. Sic
cem labarum ab Imperatore,
Do à Duce strenuo arma re-
lie in licita honorem mutuan-
ono- tur. Sic lecythi Philoso-
cæ phorum fictiles auri pre-
Ma tium fecerunt, & Poëtæ
e sui domus furentibus mili-
cum, tibus religionē incussit.
atem ita nunc Principum in-
signia

168 F. CORN. CURTI I
signia seu æri seu signis mn
castrensis impressa ho me
norant populi , milites mu
propugnant , utrique in de
eis quandam majestatem me
agnoscunt. denique ea ma
omnia, quibus clari viri
in Virtutis exercitio usi pro
funt , sui apud posteros nos
memoriam & venerati
onem relinquunt. Nos tatis
igitur sancta illa passio enti
nis instrumenta , sacra mæ
tissima, inquam, & poten la d
tissima Christi arma, qui bulas
bus adversus Dæmonas ad o
Mortemq; pro nobis ge tatis
nerosissimè depugnavit, ame
non servemus? non ob quo
servemus? An potius o faris

mnem

RTI DE CLAVIS DOM. 169
signis mnem de pœnis Domini
sa ho memoriam obliterabi-
lites mus? expungemus? era-
ue in demus? Illa verò monu-
atem menta sunt præstantissi-
ma dolorum, angustia-
rum, tormentorum, quæ
o usi pro membris suis Caput
eros nostrū pertulit, Illa func-
rati documenta magnanimi.
Nos tatis, fortitudinis, obedi-
ssio- entiae, atque ardentissi-
mæ in nos charitatis. Il-
la denique sunt excita-
qui bula validissima, quibus
nas ad συμπάθειαν, ad iniqui-
ge- tatis odium, virtutisque
avit, amorem, accendimur.
ob quo modo Julii olim Cæ-
s. o. faris tunica, conjuratorū
iem spa-

170 F. CORN. CURTI
spathis perfossa & dicta-
torio tabo cruentata pro-
rostris ostensa, & necis
indignitatem persuasivam
civibus, & populum uni-
versum ad vindictam
sceleris armavit.

Videndum porrò, cu-
jusmodi venerationem
CLAVIS debeamus. Di-
stinguunt Theologi tria
cultuū genera, quæ grā-
cis vocabulis, Latriæ, Hy-
perduliæ, Duliæ expri-
mi solent. quæ quia vel
in Deum vel in naturas
intelligentes tendūt; cer-
tum, nullum horum pro-
priè **CLAVIS** convenire:
ut pote qui inanimi sunt
divi

& ra.

DE CLAVIS DOM. 171

& rationis expertes , at-
que ideo neque capaces
ejusmodi cultuum. Quo-
circà eos ut tales adlo-
qui, postulare quidquam,
insaniæ & superstitionis
indictum foret. ita sen-
tiunt unanimiter Catho-

lici omnes. Verùm enim-
verò, quia CLAVOS il-
los possumus & solemus ^{Vide Con-}
cogitatione Christo ad- ^{cil Trid,}
jungere, sic ut hujus con-
nectionis ergò cultū quo-
que certum rectumque
eis tribuamus. Si enim
humanitatem ejus nobis
objicimus, hyperdujam
CLAVIS impendimus ; si
divinitatem cogitamus,

Vide D.
Thomam
22.q.9 I.a.
30 xc.

I latriæ

172 F.CORN. CURTI
latrīæ honorem illis de-
bemus. Duliam verò,
tanquam minùs dignam
procul esse jubemus. Ne
que mirum id cuiquam
videri debet, ferro nos
id honoris dare, quem
soli Deo proprium dici-
mus: non enim metallo
hoc ex suâ naturâ tribui-
tur, sed ratione persona,
eius attactu eam digni-
tatem meritò adipisci-
tur. Exemplo tibi men-
tem aperiemus. Ferrum
(ut in eodem subjecto
perseverem⁹) cui à natu-
râ frigor quidam inditus
est, sine periculo manu
etiam nudâ tractatur: ve-

rūm

DE CLAVIS DOM. 173
rūm cūm à fornace can-
dens educitur, non nemo
id tāgere verebitur. Rur-
sūm , diadema regium
sordidā fabri manu tor-
quetur, limatur, radicur,
& sexcentis mallei iecti-
bus tunditur , tandemq;
venum exponitur. hoc
idem postquam Rex ali-
quis capiti suo adaptavit,
cavebit faber , etiam lo-
tas diligenter manus ad-
movere ; & qui distrahe-
re ausus fuerit, flagitium
læsæ majestatis incurrit.
Et tamen neque ferrum
ignitum naturam, neque
diadema commutavit.
Non aliter Dominici

I 2 CLA-

174 F. CORN. CURTI

CLAVI licet physicā me-
tamorphosi mutationem
passi non sint, tamen de-
corem de membris Do-
mini susceperunt, & di-
gnâ eos veneratione pii
omnes prosequimur. Un-
de meritò Rusticus con-
tra Acephalos : Nec non
CLAVOS, inquit, qui-
bus confixus est, & lignum
venerabilis Crucis, omnis per
totum mundum Ecclesia abso-
ullâ contradictione adorat.

Rusticus.

Io. Chrys. & Joannes Chrysostomi
de Cruc. Ego amo, & veneror, ait
Venerab. med. heb. sacros CLAVOS, membro-
dom. ieu- rumq; foramina saluto: arum-
nii tom. I. hom, in si. dinem, lanceam, & spongia-
ne. suspicio: pro regiâ coronâ co-
ronam

TI
à me.
onem
n de.
Do.
& di.
ie pii
r. Un.
con.
non.
, qui.
num.
nis per
ca absq;
dorat.
tom.
, ait.
mbro.
arun.
hongia
nâ co.
ronam

DE CLAVIS DOM. 175

ronam ex spinis ad caput accommodo. & Joannes Damascenus: *Nos veneramur scenus dei* ^{Io. Damascenus de i-}
& adoramus sanctæ Crucis mag. orat.
lignum, CL AVOS, spongi- ^{3.}
am, arundinem, lanceam,
sacramq; illam & salutarem
vestem, tunicam, linteum,
&c. De hoc adorationis Ambrosius
cultu queruntur invidi ^{in funebri}
Judæi apud D. Ambrosi- ^{oratione}
Theodosii.
um: *Ecce & CLAVUS in*
bonore est, & quem ad mor-
tem impressimus, remedium
salutis est, atq; invisibili qua-
dam potestate Demones tor-
quet. Ferro pedum ejus reges
inclinantur & reverenter a-
dorant. Quam venerati-
onem probavit Ecclesia,

I 3 quā.

Molanus
ad Vſuardi
Martyro-
log.

176 F. CORN. CURTI
quando Innocentius VI
anno 1353. Lanceæ &
CLAVORUM festum in-

stituit; de quo suprà cap.

8. Ferri - cultores nos
pertinax Sectariorum in-
fania vocet, licet ; in A-

ctis Apostolorum etiam

Petri umbra honorem

suum habuit , ad quam

languidi certatim occur-

rentes fidei suæ præmiū

retulerunt, & tamen um-

brâ quid inanius ? quid

vilius ? Néque superstiti-

osi audiverunt, qui Paul-

li sudaria & semicinctia

ægis admoverunt ; sed

potius eorum religionē

sequentibus signis Deu-

Act. 19.

com-

comprobavit. Neque re-
prehensa est Hæmorrhо-
issа quæ fidei plenā manu
fimbriam Christi tetigit,
& morbi levamen exper-
ta est. Quid de vincu-
lis Petri, de Paulli cathe-
nis dicam? Audiamus,
obsecro, D. Gregorium,
qui Constantiæ Augustæ,
S. Paulli Apostoli reli-
quias roganti, respondet
his verbis. *Corpora SS. Pe-*
tri & Paulli tantis in Eccle-
sia suis coruscant miraculis,
atque terroribus, ut neque ad
orandum sine magno illuc
terrore possit accedi. Et coa-
cervans exempla eorum,
qui visis corporibus re-

D. Gregorius epistola 30. lib. 3.

178 F.CORN.CURT^I
pentè interierūt sic clau-
dit epistolam : *Talia mihi
à vobis præcepta sunt, de qui-
bus parere nullatenus possum:
sed quia serenissime Domina
tam religiosum desiderium
vacuum esse non debet ; de
Cathenis quas ipse Paulus A-
postolus in collo & in mani-
bus gestavit, ex quibus multa
miracula in populo demon-
strantur; partem aliquam
vobis transmittere curabo, si
camen bane tollere limando
potuero. Nam eam sancti-
tatem esse illius ferri, ait,
ut secundum petentium
dignitatem vel indigni-
tatem lima in eis opere-
tur.*

Jam

Jam verò si scobem ex
ferro, quod Paulli manus
attigit, honorandam pu-
tat S. Pontifex ; nullo
dignū honore erit quod
Christi carnem non mo-
dò attigit, sed aperuit,
penetravit, sanguinem
eius sanctum bibit, cruo-
re eius roseo intinctum,
&, ut sic loquar, inebria-
tum est ? Si nihil te mo-
vent sana rectè opinan-
tium hominum judicia,
aliquid concede divinis
signis, quæ per CLAVOS
non. pauca edita sunt.
Nolo cramben. secundò
tibi proponere : nolo,in-
quam, repetere quæ Ju-

I S stino

180 F.CORN.CURTI
stino Imperatori accidi-
sse suprà memini; Am-
brosii testimonium quo-
que non revoco. Unus
Luitprandus recitabit
de Othonē Imperatore,
quod candidis ingeniis
satis faciet; malignis ve-
rò neque plena exem-
plorum plausta persu-
derent. Ille ergò hanc
ita texit mirandam & o-
mnibus sēculis memo-
randam historiam. Co-
piis suis ab hoste circum-
ventis, Otto Imperator,
Luitpran- interjecto flumine Rheno
dus. subvenire non poterat; recor-
datus ergò populi Domini,
qui repugnantes sibi Amale-
chitu

I
di-
m-
10-
ius
it
re,
iis
ve-
m-
ua-
anc
zo-
no-
Co-
im-
tor,
eno
ecor-
iini,
ale-
bitu

DE CLAVIS DOM. 181

ebitas orationibus Moysi ser-
vi Dei devicerat, protinus de-
equo descendit, seseqꝫ cum o-
mni populo lachrymas fun-
dens ante victori-feros CLA-
VOS manibus Domini nostri
Iesu Christi affixos, suaqꝫ lan-
ceæ impositos in orationem
dedit; quantumqꝫ justi viri,
secundum justi viri sententi-
am Jacobi tunc valeret ora-
tio, res manifesta probavit.
Eo namqꝫ orante, quum ex
suis nullus occumberet, hostes
sunt omnes in fugam conver-
si, nonnulli qꝫ eorum cur fu-
gerent, penitus ignorabant:
quoniam quidam pre pauci-
tate sese insequentes hostes
videre non poterant. Cessis
igitur

182 F.CORN. CURTI
igitur plurimis Henricus (qui
fratri Othoni bellum in-
ferebat) est vehementer in
brachio percussus, & quam-
quam loricæ triplicis fortitu-
do ad carnem usq; ensis acie
non admitteret, pondere ta-
men percussionis acerbæ bra-
chium est adeò in livore con-
versum, ut nullis medicorum
curis ita mederi posset, quin
subsequente anno dolore ma-
gnum sentiret. Unde et paul-
lò post hujus facinoris occasi-
one ipsum fassi sunt hominem
exuisse. Viden' pios olim
Imperatores solidam in
CLAVIS non sine fructu
fiduciam collocasse? An
tu Magno Constantino
multi-

muliebrem superstitionē
adfricabis , quia sanctæ
Matris voto , in galeā,
fræno , ense , lanceā hos
fixit ? an potius tot pug-
nas feliciter pugnatas ,
tot spolia opima hostib⁹
ablata , tot Tyrannos op-
pressos , tot celebratos
triumphos non virtuti
CLAVORUM adsignabis ?
Si tuum nimis crassò sub
aëre natum , & inter pin-
gues offas educatum ce-
rebrū id non capit ; cer-
tè posteri ejus hanc vim
agnoverunt , qui nullam
sine his belli aleam jace-
re potuerunt , nulla nisi
cum his victoriæ insignia

I 7 repor-

184 F. CORN. CURTI
reportare potuerunt. Ut
alios omnes silentio in-
volvam, Mauritio invi-
ctam manum quis dedit,
nisi per CLAVUM ille qui
CLAVIS fixus est Serva-
tor? unde Godefrid⁹ Vi-
terbiensis in Chronico
as pag. 19. ita canit:

*Lancea Mauritii reliquis
premaxima signis
Plurima Christicolis peperit
miracula dignis;
CLAVUS namq; Dei jun-
tus habetur ei.
Subjicit imperio bello gesta-
ta potentes. &c.*

CA
I